

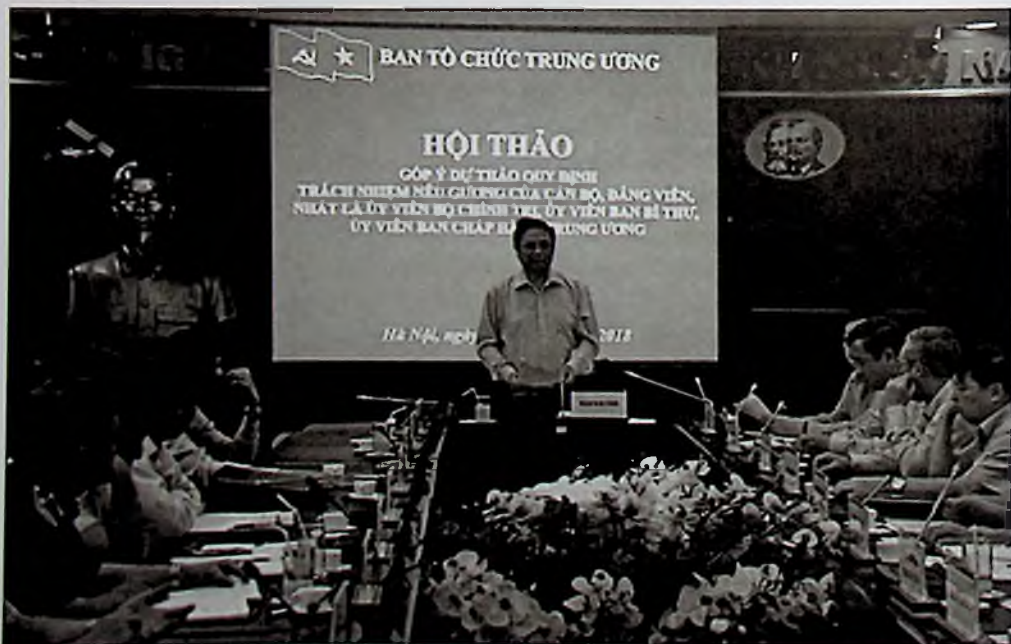
VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG ĐỐI VỚI VIỆC THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN

TS NGUYỄN BÌNH
TS NGUYỄN THỊ XUÂN

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Trong tác phẩm *Đạo đức cách mạng* (12-1958), Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ những quan điểm sâu sắc, toàn diện về đạo đức cách mạng và con đường để rèn luyện đạo đức cách mạng cho mỗi cán bộ, đảng viên. Đó là những cơ sở có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hội nhập quốc tế hiện nay.

Từ khóa: Đạo đức cách mạng; nêu gương; cán bộ, đảng viên

Hội thảo: "Góp ý dự thảo Quy định về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương", ngày 7-9-2018

1. Quan điểm về đạo đức cách mạng của Hồ Chí Minh trong tác phẩm *Đạo đức cách mạng*

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định tính tất yếu người cán bộ phải có đạo đức cách mạng. Có đạo đức cách mạng thì trong mọi hoàn cảnh, dù khó khăn hay thuận lợi, dù thất bại hay thành công, người cán bộ luôn giữ vững phẩm chất, khí tiết, sẵn sàng hy sinh cho Đảng, một lòng phục vụ Đảng, phục vụ nhân dân. Hơn nữa, làm cách mạng là một nhiệm vụ rất nặng nề; một cuộc đấu tranh lâu dài, gian khổ và phức tạp. Do đó, “Người cách mạng phải có *đạo đức cách mạng* làm nền tảng, mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang”¹.

Chủ tịch Hồ Chí Minh khái quát: “Đạo đức cách mạng là “Quyết tâm suốt đời đấu tranh cho Đảng, cho cách mạng. Đó là điều chủ chốt nhất. Ra sức làm việc cho Đảng, giữ vững kỷ luật của Đảng, thực hiện tốt đường lối, chính sách của Đảng. Đặt lợi ích của Đảng và của nhân dân lao động lên trên, lên trước lợi ích riêng của cá nhân mình. Hết lòng hết sức phục vụ nhân dân. Vì Đảng, vì dân mà đấu tranh quên mình, gương mẫu trong mọi việc. Ra sức học tập chủ nghĩa Mác-Lênin, luôn luôn dùng tự phê bình và phê bình để nâng cao tư tưởng và cải tiến công tác của mình và cùng đồng chí mình tiến bộ”².

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: Đạo đức cách mạng là phải kiên định lập trường giai cấp công nhân; “*tuyệt đối trung thành với Đảng, với nhân dân*”³, “*ra sức phấn đấu để thực hiện mục tiêu của Đảng*, hết sức trung thành phục vụ giai cấp công nhân và nông dân lao động, tuyệt đối không thể lừng chím”⁴.

Cán bộ, đảng viên phải gương mẫu thực hiện suốt đời “cần, kiệm, liêm, chính”, phải chịu khó, siêng năng làm việc; không hoang phí vật chất, thờ gian; sống trong sạch, không tham ô, ăn của đút lót; không tham địa vị, danh tiếng⁵.

Trong bất kỳ hoàn cảnh nào, người đảng viên cũng phải đặt *lợi ích của Đảng lên trên hết*. Nếu khi

lợi ích của Đảng và lợi ích của cá nhân mâu thuẫn với nhau, thì lợi ích cá nhân phải tuyệt đối phục tùng lợi ích của Đảng”⁶. Hồ Chí Minh cũng phân tích, nêu rõ lý do vì sao phải đặt lợi ích của Đảng, của dân tộc lên trên lợi ích cá nhân; đồng thời, chỉ rõ trong Đảng còn một số đảng viên chưa thực hiện được điều đó, còn tính toán, “kê công” với Đảng; muốn Đảng “cảm ơn”, ưu đãi; đòi danh dự, địa vị, hưởng thụ; nếu không thỏa mãn, còn xa rời Đảng; thậm chí phá hoại Đảng⁷.

Một vấn đề quan trọng trong đạo đức cách mạng là phải thông nhất tư tưởng và hành động. “Nếu đảng viên tư tưởng và hành động không nhất trí, thì khác nào một mớ cắt rời, “trông đánh xuôi, kèn thổi ngược”. Như vậy, thì không thể lãnh đạo quần chúng, không thể làm cách mạng”⁸. Đạo đức cách mạng là phải gương mẫu, lời nói phải đi đôi với việc làm, bởi “Lời nói và việc làm của đảng viên rất quan hệ đến sự nghiệp cách mạng, vì nó ảnh hưởng lớn đến quần chúng”. Nếu cán bộ, đảng viên nói một đằng, làm một nẻo, thiếu gương mẫu sẽ làm giảm sút uy tín của Đảng, làm giảm niềm tin của nhân dân với Đảng, ngăn trở bước tiến của cách mạng⁹. Dù khó khăn đến đâu cũng phải *kiên quyết làm đúng chính sách và nghị quyết của Đảng*, là tấm gương cho quần chúng. Mọi đảng viên phải nâng cao tinh thần trách nhiệm trước nhân dân, trước Đảng¹¹.

Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu cán bộ, đảng viên phải thường xuyên, tự giác, “*thật thà tự phê bình và thành khẩn phê bình* đồng chí khác để cùng nhau tiến bộ”¹². Phải chú trọng việc này, bởi “đảng viên phạm sai lầm thì sẽ đưa quần chúng đến sai lầm... không đề nhiều sai lầm nhỏ cộng thành sai lầm to”¹³. Thực tiễn lịch sử cách mạng Việt Nam cho thấy, Đảng ngày càng trưởng thành, lãnh đạo kháng chiến thành công là do “Đảng ta khéo dùng cái vũ khí sắc bén *phê bình và tự phê bình*”¹⁴. Hồ Chí Minh cũng nêu rõ những tác hại do không thực

hiện tự phê bình và phê bình, trong đó, nhấn mạnh tác hại lớn nhất là cán bộ sẽ ngày càng mắc nhiều khuyết điểm, kém cỏi, không được quần chúng tin tưởng, làm ảnh hưởng đến uy tín của Đảng.

Cán bộ phải gần dân, gần bó mật thiết với nhân dân; phải tuyên truyền, động viên, đoàn kết lãnh đạo nhân dân hăng hái thực hiện chính sách và nghị quyết của Đảng¹⁵; có như vậy, cách mạng mới thành công¹⁶.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng chỉ rõ kẻ thù của đạo đức cách mạng chính là chủ nghĩa cá nhân: “Chủ nghĩa cá nhân trái ngược với đạo đức cách mạng, nếu nó còn lại trong mình, dù là ít thôi, thì nó sẽ chờ dịp để phát triển, để che lấp đạo đức cách mạng, để ngăn trở ta một lòng một dạ đấu tranh cho sự nghiệp cách mạng. Chủ nghĩa cá nhân là một thứ rất gian狡, xảo quyệt; nó khéo dỗ dành người ta đi xuống dốc”¹⁷. Chủ nghĩa cá nhân “đề ra trăm thứ bệnh nguy hiểm: quan liêu, mệnh lệnh, bè phái, chủ quan, tham ô, lãng phí... Nó trói buộc, nó bịt mắt những nạn nhân của nó, những người này bất kỳ việc gì cũng xuất phát từ lòng tham muốn danh lợi, địa vị cho cá nhân mình, chứ không nghĩ đến lợi ích của giai cấp, của nhân dân. Chủ nghĩa cá nhân là một kẻ địch hung ác của chủ nghĩa xã hội. Người cách mạng phải tiêu diệt nó”¹⁸.

Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hằng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”¹⁹. Do đó, để trau dồi đạo đức cách mạng, cán bộ, đảng viên phải thường xuyên, tích cực rèn luyện; phê bình, tự phê bình, học tập chủ nghĩa Mác-Lênin. Người khẳng định: “Có học tập lý luận Mác-Lênin mới củng cố được đạo đức cách mạng, giữ vững lập trường, nâng cao sự hiểu biết và trình độ chính trị, mới làm được tốt công tác Đảng giao phó cho mình”²⁰.

2. Vận dụng quan điểm của Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên hiện nay

Quan điểm về đạo đức cách mạng mà Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra trong tác phẩm *Đạo đức cách mạng* có ý nghĩa vô cùng sâu sắc đối với việc giáo dục, rèn luyện cán bộ, đảng viên nói chung, cán bộ giữ trọng trách trong bộ máy Đảng, Nhà nước nói riêng. Trong quá trình lãnh đạo, Đảng đã ban hành nhiều chủ trương đề cao trách nhiệm nêu gương đối với cán bộ, đảng viên, trong đó có Quy định số 101-QĐ/TW, ngày 7-6-2012, của Ban Bí thư “Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp”; Quy định số 08-QĐ/TW, ngày 25-10-2018, của Ban Chấp hành Trung ương khóa XII “Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương”. Để thực hiện tốt việc nêu gương trong bối cảnh hiện nay, trước hết cán bộ lãnh đạo, quản lý phải thấm nhuần quan điểm về đạo đức cách mạng mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ dạy, lấy đó làm tiêu chí để thực hiện trách nhiệm nêu gương về rèn luyện tư tưởng chính trị; phẩm chất đạo đức, tác phong, lối sống.

Thực hiện chủ trương về trách nhiệm nêu gương, cán bộ, đảng viên của Đảng cần tập trung rèn luyện, nêu gương những phẩm chất như sau:

Một là, kiên định chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối lãnh đạo của Đảng, mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH; đi đầu trong đấu tranh với những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Có như vậy, người cán bộ, đảng viên mới giữ vững lập trường, dẫn dắt được nhân dân đi đúng hướng, làm cho nhân dân tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng. Sự kiên định lập trường chính trị, đi đầu trong đấu tranh chống tư tưởng lệch lạc đó phải thể hiện rõ trong thực tiễn công tác, tránh nói suông, hô khẩu

hiệu. Điều đó có nghĩa là, cán bộ, đảng viên phải ra sức thực hiện, tuyên truyền và bảo vệ chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước; thẳng thắn chỉ ra những khuyết điểm, hạn chế của Đảng để Đảng kịp thời sửa chữa, khắc phục; tránh thái độ im lặng hoặc bất mãn hùa theo những nhóm người thiếu hiểu biết, chê bai Đảng. Đồng thời, phải kiên trì tuyên truyền, giải thích để những người chưa hiểu rõ bản chất, lý tưởng, mục tiêu, chủ trương, đường lối của Đảng để họ tin vào Đảng. Trước cấp dưới, trước nhân dân, lời nói của người cán bộ, đảng viên phải chuẩn mực, tuyệt đối không được nói xấu Đảng.

Hai là, hết lòng phục vụ Đảng, phục vụ nhân dân; nghiêm túc thực hiện suốt đời “cần kiệm liêm chính, chí công, vô tư”. Cán bộ, đảng viên có trách nhiệm xây dựng, củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng, thu phục nhân dân đi theo Đảng-một trong những điều kiện quyết định sự sống còn của Đảng. Phẩm chất, tư cách đạo đức của người cán bộ, đảng viên, cán bộ lãnh đạo, quản lý có sức mạnh diệu kỳ trong việc cổ vũ nhân dân tin theo Đảng. Nhân dân tin vào cán bộ, đảng viên tức là tin vào Đảng. Vì vậy, mỗi đảng viên phải tự rèn luyện để trở thành người cán bộ cách mạng chính trực; không tham ô, vụ lợi; hết lòng vì dân, vì nước. Những năm qua, từ trung ương đến địa phương, trong các cơ quan, đơn vị, nhiều cán bộ, đảng viên đã trở thành tấm gương sáng cho mọi người học tập về tinh thần phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng; về sự công minh, chính trực, liêm khiết. Tuy nhiên, bên cạnh những tấm gương đạo đức cách mạng đó, trong không ít cơ quan, đơn vị các cấp, một số cán bộ còn mang nặng chủ nghĩa cá nhân, thiếu “cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư”; có người đã lợi dụng vị trí, chức vụ để tham ô, tham nhũng, ăn cắp của công; hạch sách, những người cấp dưới và nhân dân, gây mất đoàn kết nội bộ; hoặc một số cán bộ có tư tưởng công thân (đòi hỏi cho bản thân nhiều quyền lợi,

chê độ, chính sách...). Thực tế, đó đã làm giảm uy tín của Đảng đối với nhân dân. Mỗi cán bộ, đảng viên cần nghiêm túc kiểm điểm, sửa chữa để xứng đáng là người cán bộ cách mạng của Đảng, góp phần làm trong sạch nội bộ, nâng cao sức chiến đấu cho Đảng.

Ba là, gần dân, trọng dân, lắng nghe ý kiến của nhân dân; tránh quan liêu, mệnh lệnh, xa dân. Gần dân, quan hệ mật thiết với nhân dân sẽ giúp cho Đảng, Nhà nước nắm bắt được tâm tư, nguyện vọng của nhân dân, trên cơ sở đó xây dựng, hoạch định chủ trương, chính sách sát với thực tiễn, giải quyết kịp thời, hiệu quả những vấn đề thực tiễn đặt ra. Đồng thời, Đảng giúp dân hiểu rõ trách nhiệm, nghĩa vụ của mình đối với đất nước cũng như tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện tốt chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng, Nhà nước. Xa dân, quan liêu, mệnh lệnh sẽ không được dân quý, dân tin và ủng hộ. do đó, mọi chủ trương của Đảng, chính sách Nhà nước sẽ khó đi vào cuộc sống.

Thực tế hiện nay, một bộ phận cán bộ, đảng viên, trong đó có cán bộ lãnh đạo, quản lý quan liêu, hách dịch, mang nặng tư tưởng “làm quan cách mạng”, ngại gặp gỡ, đối thoại với dân; hoặc nếu gặp thì chỉ hình thức, qua loa, đại khái. Tình trạng cán bộ lãnh đạo, quản lý “xa dân” diễn ra phổ biến trong nhiều cơ quan công quyền, làm giảm sút niềm tin của nhân dân với Đảng. Điển hình như các vụ việc khiếu kiện liên quan đến đất đai ở Đồng Tâm, Mỹ Đức (Hà Nội), Thủ Thiêm (Thành phố Hồ Chí Minh). Đây là bài học đắt giá, là hồi chuông cảnh tỉnh về việc cán bộ lãnh đạo “xa dân”. Gần dân, lắng nghe dân, quan tâm chăm lo đời sống cho dân là một phẩm chất bắt buộc trong thực hiện phương pháp nêu gương đối với người cán bộ, đảng viên nói chung và cán bộ lãnh đạo, quản lý nói riêng.

Bốn là, nêu gương rèn luyện phong cách “nói đi đôi với làm”; tránh “nói nhiều, làm ít”, “nói hay, làm dở”, “nói mà không làm” hoặc ngồi chờ, ỳ lại,

sợ trách nhiệm,... Cán bộ, đảng viên nếu không có phẩm chất này là đồng nghĩa với việc làm mất uy tín của Đảng. Không chỉ làm mất uy tín của Đảng trước dân mà đó còn là cơ hội cho các thế lực phản động lợi dụng chống phá Đảng, chống phá chế độ. Vì vậy, muốn công cuộc chinh đốn Đảng hiện nay thành công, muốn được nhân dân đồng lòng ủng hộ, muốn giữ vững vị trí lãnh đạo của mình thì Đảng mà trực tiếp là đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp phải nghiêm chỉnh thực hiện phương pháp nêu gương, trong đó, rèn luyện phong cách “nói đi đôi với làm” phải trở thành nhiệm vụ cấp thiết.

Năm là, rèn cho mình tinh thần, thái độ nghiêm túc thực hành phê bình, tự phê bình để kịp thời sửa chữa, phòng ngừa những thói hư, tật xấu; ngăn chặn tư tưởng, nhận thức lệch lạc; không ngừng vươn lên hoàn thiện về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống. Đây là biện pháp hữu hiệu trong thực hiện phương pháp nêu gương của Đảng. Trong phê bình, người cán bộ thấy đúng phải cương quyết bảo vệ, thấy sai phải quyết liệt đấu tranh; không tranh công, đổ tội; đừng cảm nhận khuyết điểm và trách nhiệm; khi không còn xứng đáng, cần chủ động từ chức. Làm được điều này, người cán bộ lãnh đạo, quản lý mới thật sự là người cán bộ lãnh đạo có đạo đức cách mạng, mới xứng đáng với vị trí, trọng trách mà Đảng và nhân dân đã tin tưởng, giao phó. Hiện nay, tinh thần tự phê bình và phê bình trong Đảng nói chung và trong cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp nói riêng chưa cao. Bệnh hình thức khá phổ biến, dẫn đến tình trạng suy thoái, biến chất trong một bộ phận cán bộ lãnh đạo, làm giảm uy tín và sức chiến đấu của Đảng. Công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng chỉ có thể thành công khi đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp thấm nhuần, thực hiện nghiêm túc công tác phê bình, tự phê bình.

Trong công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng những năm gần đây, Bộ Chính trị, Ban Bí thư

đã chú trọng xây dựng Đảng về đạo đức, nhất là vấn đề nêu gương. Chính vì thiếu gương mẫu, vi phạm những vấn đề thuộc về đạo đức cách mạng của người cán bộ, đảng viên, vi phạm quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước, hàng nghìn cán bộ, đảng viên, trong đó có những cán bộ cấp cao thuộc diện Bộ Chính trị, Ban Bí thư quản lý, nhiều cán bộ cấp cao của quân đội, công an đã bị xử lý kỷ luật về Đảng và xử lý hình sự¹. Điều đó cho thấy rõ, chỉ có thấm nhuần đạo đức cách mạng, đặt lợi ích của nhân dân, của dân tộc, của Đảng lên trên lợi ích cá nhân, người cán bộ, đảng viên mới thực sự là những tấm gương sáng cho nhân dân noi theo.

Vận dụng quan điểm của Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng, cán bộ lãnh đạo, quản lý tự giác thực hiện trách nhiệm nêu gương góp phần nâng cao năng lực và sức chiến đấu của Đảng; củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng; đảm bảo giữ vững vị trí, vai trò lãnh đạo của Đảng trong bất cứ hoàn cảnh nào.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. *Hồ Chí Minh Toàn tập*. Nxb CTQG, H, 2011, T. 11, tr. 601, 603, 604, 605, 604, 607, 607, 606, 606, 606, 607, 608, 608, 608, 609, 609, 602, 611, 612, 611

21. Từ đầu nhiệm kỳ Đại hội XII (2016) đến tháng 12-2018, đã có 53.107 cán bộ, đảng viên bị xử lý kỷ luật. Chi riêng trong 6 tháng đầu năm 2019, đã có gần 8.000 đảng viên bị xử lý kỷ luật. Trong số đảng viên bị xử lý kỷ luật đảng và xử lý hình sự, có 70 cán bộ, đảng viên thuộc diện Trung ương quản lý, trong đó có cả Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Trung ương Đảng đương chức, Bộ trưởng, Thứ trưởng đương chức và đã nghỉ hưu, nhiều tướng lĩnh công an, quân đội vi phạm kỷ luật Đảng và pháp luật Nhà nước. Đây là điều chưa từng có trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng trước đây, cho thấy nỗ lực của Đảng trong đấu tranh phòng chống tham nhũng và đề cao trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên (Báo *Vietnamnet.vn*, ngày 22-1-2019 và ngày 26-7-2019).